

niażewska – etnicznej wioski Nieńców – na uroczystą kolację z lokalnymi daniami w tradycyjnym czumie (tamtejszym namiocie, jurcie). W menu znalazły się m.in. płaty surowej mrożonej ryby muksun, gotowane kawałki mięsa renifera, konfitury z maliny moroszki, borówki brusznicy i wiele innych przysmaków. Usługiwały nam kobiety odziane w tradycyjne, ręcznie wykonane stroje. Chętni mieli jeszcze możliwość o zachodzie słońca przejechać się zaprzęgiem reniferów (ryc. 10).

Wszystko co dobre, to się kiedyś kończy – i niestety następnego dnia z lotniska w Salechardzie musiałem wracać do kraju. Pozostały wspomnienia, fotografie i nadzieja, że kiedyś tam znowu powrócę.

*Autor jest absolwentem geografii Uniwersytetu Wrocławskiego, obecnie jest adiunktem w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.*

## JAK ZARZĄDZAĆ PARKAMI NARODOWYMI?

Parki narodowe to instytucje państwowe o długoletniej już tradycji na świecie. Ich podstawową rolą jest ochrona szczególnie cennych przyrodniczo obszarów, które wszakże muszą być udostępniane społeczeństwu. Wobec rozwoju turystyki i rekreacji w ogóle, coraz silniejszy staje się konflikt między potrzebami przyrody, a dążeniami turystów, co zwiększa dylemat dla dyrekcji parków: na ile chronić bezbronny świat roślin i zwierząt, a na ile narażać go na odwiedzin ludzi? W Tatrzańskim Parku Narodowym, przykładowo, liczba odwiedzających sięga 6 mln, w Karkonoskim – 2 mln.



Ryc. 1. Bazaltowa żyła w Śnieżnych Kotłach (Karkonoski PN). Fot. Krzysztof R. Mazurski

Zagadnieniu temu została poświęcona III Międzynarodowa Konferencja Dnia Ziemi, zorganizowana 20–23.04.2010 r. przez Karkonoski Park Narodowy przy udziale czeskiego KRNP i wydatnym wsparciu przez Konsulat Generalny Stanów Zjednoczonych w Krakowie. Odbyła się ona w Karkonoskim Centrum Edukacji Ekologicznej KPN w Szklarskiej

Porębie, gromadząc około sześćdziesięciu osób z wielu, głównie górskich parków narodowych, z Polski i zagranicy, przede wszystkim z Republiki Czeskiej i Słowacji. Byli też przedstawiciele Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Przyrodniczego z nadodrzańskiej stolicy Śląska, przedstawiciele organizacji obywatelskich, np. Naszych Skał czy czeskiego Timura. Z powodu pyłowej chmury nad Europą nie dotarli przedstawiciele Rocky Mts. National Park ze Stanów Zjednoczonych, których prezentacje (niektóre z ponad trzydziestu) zostały przedstawione przez pracownika Konsulatu, a z nimi samymi przeprowadzono komputerową telekonferencję. Otwarcie spotkania odbyło się w Michałowicach, wzbogacone o interesujący występ miejscowego miniteatru i towarzyską wieczornicę.

W zasadzie, jak stwierdzono, we wszystkich parkach występują te same problemy. Jeśli chodzi o polskie, choć nie tylko, nałożenie na ich dyrektorów odpowiedzialności za bezpieczeństwo odwiedzających, jak zresztą troska o stan środowiska, prowadzi m.in. do udoskonalania tras, przeciwdziałającego niszczeniu przylegających do nich siedlisk. A to z kolei wzmacnia napływ turystów i tak w kółko: im lepszy dostęp (z punktu bezpieczeństwa), tym więcej ludzi. Przykłady amerykańskie nie są tu przydatne, jako że parki na tamtym kontynencie są wielkie, stąd mogą sobie one pozwolić na wydzielenie pewnych obszarów, „skazanych” niejako na zaawansowaną antropopresję negatywną, choć oczywiście pozostającą pod kontrolą. Potrzebna jest strategia istnienia parków i określenie ich dalekowzroczej misji, jako niezbędnego materiału do kształtowania postaw społeczeństwa wobec chronionych obszarów. Wskazane jest większe uspołecznienie procesów decyzyjnych prowadzące do zrozumienia podejmowanych przez

parki działań i zwiększenie przepływu informacji przy wykorzystaniu ciągle nowych technologii, jak choćby internetowych portali społecznościowych czy zasobowych, jak YouTube. Dla polskich parków szykuje się ogromne zagrożenie, zawarte w nowych



Ryc. 2. Dolina Olczyńska (Tatrzański PN). Fot. Krzysztof R. Mazurski

rozwiązaniach ustawowych, w wyniku których zostaną zlikwidowane gospodarstwa pomocnicze. Tymczasem dzięki nim niektóre parki mogą utrzymywać istotną część kadry merytorycznej i pozyskiwać środki na ważne zadania ochronne. Rekompensata budżetowa nie zastąpi utraty wpływów, tendencja do ograniczania wydatków budżetowych ze strony Państwa dotyka przecież wszystkie resorty. Jednym ze skutków może być skierowanie dużej liczby pracowników parkowych na bezrobocie i na zasiłki, co chyba nie będzie opłacalne dla społeczeństwa. Niestety, parki nie mają tak ważnych i licznych lobbystów, jak niektóre branże.

Poza wysłuchaniem wystąpień i dyskusjami (materiały mają zostać opublikowane przez KPN) uczestnicy zapoznali się z nowocześnie urządzonym KCEE, a ostatniego dnia część z nich odbyła wycieczkę w Karkonosze, gdzie nadal zalegało sporo śniegu.

Krzysztof R. Mazurski (Wrocław)

## MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DNA 2011 – KONKURS NA NAJLEPSZY ESEJ

### IV Doroczny Europejski Konkurs na Najlepszy Esej z Dziedziny Genetyki dla uczniów szkół średnich

Termin zgłoszeń: Poniedziałek, 25 kwietnia 2011 (Dzień DNA 2011)

#### INFORMACJE OGÓLNE

Czym jest Konkurs na Najlepszy Esej z Dziedziny Genetyki?

Pięćdziesiąt pięć lat temu została odkryta podwójna helisa – struktura DNA. Międzynarodowy Dzień DNA obchodzony 25 kwietnia ma na celu nie tylko upamiętniać to odkrycie ale przede wszystkim być świętem genetyki i jej osiągnięć.

Już po raz czwarty Europejskie Towarzystwo Genetyki Człowieka (ang. *European Society of Human Genetics*) organizuje na terenie Europy międzynarodowy konkurs na najlepszy esej z dziedziny genetyki dla uczniów szkół średnich. Natomiast Amerykańskie Towarzystwo Genetyki Człowieka (ang. *American Society of Human Genetics*) po raz kolejny jest współorganizatorem tego przedsięwzięcia na terenie Ameryki. Oba Towarzystwa ogłaszają konkurs w oparciu o te same pytania i kryteria, co umożliwi ocenę stanu wiedzy z zakresu genetyki u uczniów zamieszkałych na obu kontynentach.

Poprzez konkurs, będący atrakcyjnym narzędziem edukacyjnym, promowana będzie wiedza z zakresu genetyki. Zamierzeniem projektu jest zainspirować

uczniów do wnikliwej analizy, oceny i refleksji nad znaczeniem i skutkami społecznymi badań genetycznych i ich praktycznych zastosowań. Oczekuje się, iż konkursowe prace będą gruntownymi analizami opartymi o dobrze uzasadnione argumenty ilustrujące głęboką wiedzę z zakresu zagadnień objętych pytaniami konkursowymi.

#### Pytania konkursowe 2011

Doniosłym osiągnięciem genetyki w roku 2010 było odkrycie, iż DNA niektórych współczesnych ludzi zawiera śladowe ilości DNA Neandertalczyków. Krótko wytłumacz to odkrycie oraz omów jego znaczenie w badaniach nad pochodzeniem gatunku ludzkiego i ewolucją.

Rosnąca liczba komercyjnych laboratoriów oferuje w sprzedaży testy genetyczne dostępne bezpośrednio dla indywidualnych odbiorców, z pominięciem konsultacji lekarskiej oraz porady lekarza specjalisty genetyki klinicznej. Czy uważasz, iż jest to postępowanie słuszne czy też nie? Uzasadnij swoje zdanie omawiając medyczne, etyczne, prawne i/lub społeczne konsekwencje tego zjawiska.

#### Nagrody

PIERWSZE MIEJSCE: 300 Euro.

Ponadto, nauczyciel ucznia który uzyskał pierwsze